

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

SESSION 1956-1957.

27 NOVEMBRE 1956.

ZITTING 1956-1957.

27 NOVEMBER 1956.

PROPOSITION DE LOI

modifiant la législation en ce qui concerne la représentation des prévenus devant les juridictions pénales.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Suivant la législation en vigueur, seules les parties civiles et civilement responsables peuvent se dispenser de comparaître en personne devant le tribunal correctionnel, en se faisant représenter par un avoué. Le prévenu n'a cette faculté que dans les affaires relatives à des délits n'entraînant pas la peine d'emprisonnement.

Ces règles sont trop strictes, à un double point de vue.

A. — Tout d'abord, aucune considération ne justifie le recours obligatoire à l'avoué, en vue de la représentation devant le tribunal correctionnel. Cette règle constitue même une gêne sensible pour les plaideurs et les tribunaux. Il est juste d'accorder également à l'avocat, qui est le *dominus litis*, le droit de représenter le justiciable, lorsque la comparution personnelle de ce dernier n'est pas légalement requise.

Il est superflu d'exiger que l'avocat soit porteur d'une procuration; car, dès à présent, les avocats agissent sans procuration par le truchement des avoués, et cette situation n'a pas engendré d'abus.

En police, les avocats sont actuellement tenus, suivant certains tribunaux, de se munir d'une procuration; les clients les signent sans les lire: les procurations pour comparaître contiennent presque toujours pouvoir pour l'appel éventuel; l'avocat a donc carte blanche, mais ne se croit pas néanmoins dispensé de prendre les instructions de son client. Cette situation n'a pas engendré d'abus. Par contre, la nécessité d'avoir procuration au moins pour l'appel entraîne des démarches inutiles, à l'enregistrement, notamment. L'avocat est l'avoué de la justice de Paix; il doit pouvoir agir en police comme l'avoué le faisait et continuera à le faire, concurremment avec l'avocat, au tribunal correctionnel.

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de wetgeving inzake de vertegenwoordiging van de beklaagden voor de strafrechtbanken.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Volgens de thans geldende wetgeving behoeven alleen de burgerlijke en de burgerlijk aansprakelijke partijen niet in persoon voor de correctionele rechtbank te verschijnen, mits zich door een pleitbezorger te laten vertegenwoordigen. De beklaagde heeft slechts dit recht wanneer het misdrijven geldt die geen gevangenisstraf medebrengen.

Deze voorschriften zijn te streng, in tweeërlei opzicht:

A. — Vooreerst wordt de verplichte tussenkomst van een pleitbezorger, met het oog op de vertegenwoordiging voor de correctionele rechtbank, door geen enkele overweging verantwoord. Deze regel is zelfs zeer hinderlijk voor de pleiters en de rechtbanken. Het is billijk eveneens aan de advocaat, die de *dominus litis* is, het recht te verlenen om de rechtzoekende te vertegenwoordigen wanneer de persoonlijke verschijning van deze laatste niet bij de wet is vereist.

Het is overbodig te eisen dat de advocaat houder weze van een volmacht; want nu reeds treden de advocaten op zonder volmacht door bemiddeling van de pleitbezorgers, en deze toestand gaf geen aanleiding tot misbruiken.

In politiezaken zijn de advocaten thans, volgens sommige rechtbanken, gehouden zich van een volmacht te voorzien; de cliënten ondertekenen ze zonder ze te lezen; de volmachten om te verschijnen bevatten bijna altijd volmacht voor eventueel hoger beroep; de advocaat heeft dus vrije hand maar acht zich daarom niet ervan ontslagen de onderichtingen van zijn cliënt in te winnen. Deze toestand gaf geen aanleiding tot misbruiken. De noodzakelijkheid volmacht te bezitten, ten minste voor hoger beroep, geeft daarentegen aanleiding tot nutteloze stappen, met name bij de registratie. De advocaat is de pleitbezorger van het vreedegerecht; hij moet in politiezaken kunnen optreden, zoals de pleitbezorger dit naast de advocaat deed en blijft doen, in correctionele zaken.

Devant l'Administration des Contributions Directes, l'avocat est admis à agir au nom du contribuable, sans procuration écrite, depuis la circulaire n° 470 du 2 mars 1951, prise à notre demande.

Nous proposons donc de réformer en ce sens le Code d'Instruction criminelle, en ses articles 152, 185, 204 et 417.

B. — Il importe, d'autre part, d'étendre les cas où le prévenu est ou peut être admis à se faire représenter au tribunal correctionnel.

L'article 185 du Code d'Instruction criminelle ne prévoit que le cas où le délit reproché n'entraînait pas la peine d'emprisonnement.

L'article 185 nouveau (article 2 de la proposition) dispense également le prévenu de l'obligation de comparaître en personne si l'affaire est de la compétence du tribunal de police (où la représentation par fondé de pouvoir est déjà autorisée par l'article 152 du Code d'Instruction criminelle) mais a été portée devant le tribunal correctionnel par suite de la connexité. Il ne s'agit évidemment pas du cas où un prévenu est poursuivi à la fois pour un délit et pour une contravention, mais du cas où il est poursuivi pour simples contraventions, connexes à un délit commis par un autre prévenu.

Le tribunal pourra ordonner la comparution en personne.

Nous voudrions en outre permettre au prévenu de se faire représenter en divers cas, et notamment :

1) Au cas où l'affaire n'est pas traitée à sa date. En ce cas, si le prévenu est absent et non représenté, il faut lui adresser ainsi qu'aux témoins des citations nouvelles. S'il est représenté, la remise de l'affaire pourra se faire à date fixe, sans nouvelle citation;

2) S'il ne s'agit que de statuer sur une exception ou un incident indépendant du fond de l'affaire;

3) Lorsque les intérêts civils restent seuls en cause.

En réalité, nous ne créerons pas de règle nouvelle, mais énoncerons des principes déjà admis en jurisprudence, sous cette réserve que le droit de représenter le prévenu est cette fois formellement reconnu aux avocats.

Enfin, nous proposons de permettre au tribunal d'autoriser la comparution par un avoué ou un avocat, lorsque le prévenu se trouve, pour un motif quelconque, tel que maladie, invalidité ou éloignement, définitivement ou pour un terme prolongé dans l'impossibilité de comparaître en personne. Le conseil demandera l'autorisation en justifiant de l'impossibilité de comparaître. Le tribunal provoquera au besoin un contrôle de l'exactitude des motifs invoqués. Une amende est prévue, afin de réprimer les abus éventuels. Certaine jurisprudence admet déjà ce mode de comparution; mais il y a des hésitations et la procédure gagnera à être organisée par un texte.

Le tribunal n'a pas à s'expliquer sur les motifs qui l'inciteraient éventuellement à rejeter la demande du prévenu. Sa décision est sans recours.

Il va de soi que les règles ci-dessus sont applicables en

Vóór het bestuur der Directe Belastingen mag de advocaat zonder volmacht in naam van de belastingplichtige optreden, dit sedert de circulaire n° 470 van 2 maart 1951, dat op ons verzoek werd uitgevaardigd.

Wij stellen bijgevolg voor het Wetboek van Strafvordering, en meer bepaald de artikelen 152, 185, 204 en 417, in die zin te wijzigen.

B. — Anderzijds moeten de gevallen worden uitgebreid waarin de beklaagde gemachtigd is of kan worden om zich voor de correctionele rechtbank te laten vertegenwoordigen.

Artikel 185 van het Wetboek van Strafvordering beoogt slechts het geval waarin het ten laste gelegde misdrijf geen gevangenisstraf medebrengt.

Bij het nieuwe artikel 185 (artikel 2 van het voorstel) wordt de beklaagde bovendien vrijgesteld van de verplichting in persoon te verschijnen indien de zaak tot de bevoegdheid behoort van de politierechtbank (waarbij vertegenwoordiging door gemachtigde reeds is toegelaten krachtens artikel 152 van het Wetboek van Strafvordering) maar samenhang voor de correctionele rechtbank werd gebracht. Hier wordt natuurlijk niet het geval bedoeld waarbij een beklaagde tevens voor een misdrijf en voor een overtreding wordt vervolgd, maar wel het geval waarin hij wordt vervolgd wegens eenvoudige overtredingen, samenhangend met een door een ander beklaagde gepleegd misdrijf.

De rechtbank kan bevelen dat de beklaagde in persoon verschijnt.

Wij willen bovendien de beklaagde in de mogelijkheid stellen zich in verscheidene gevallen te laten vertegenwoordigen, namelijk :

1) Ingeval de zaak niet op de gestelde datum wordt behandeld. In dat geval moet aan de beklaagde, indien hij afwezig en niet vertegenwoordigd is, en aan de getuigen een nieuwe dagvaarding worden gericht. Is hij vertegenwoordigd, dan kan de zaak naar een bepaalde datum worden verschoven, zonder nieuwe dagvaarding;

2) Ingeval er slechts uitspraak moet worden gedaan over een exceptie of een tussengeschied, onafhankelijk van de grond der zaak;

3) Ingeval alleen de burgerlijke belangen in het geding blijven.

In feite voeren wij geen nieuwe regel in; wij formuleren slechts beginselen die reeds ingang hebben gevonden in de rechtspraak, met dien verstaande evenwel dat thans het recht van de advocaten om de beklaagden te vertegenwoordigen uitdrukkelijk wordt erkend.

Ten slotte stellen wij voor dat de rechtbank vertegenwoordiging door pleitbezorger of advocaat zal kunnen toestaan, wanneer de beklaagde om enigerlei reden, zoals ziekte, invaliditeit of verwijdering, voorgoed of voor lange tijd in de onmogelijkheid is in persoon te verschijnen. Tot staving van zijn aanvraag om toelating, bewijst de raadsman de onmogelijkheid te verschijnen. De rechtbank doet, zo nodig, de juistheid van de aangevoerde redenen nagaan. Er wordt een geldboete bepaald ten einde eventuele misbruiken te beteugelen. In een bepaalde rechtspraak wordt die wijze van verschijnen reeds aanvaard; maar er bestaat aarzeling, en de procedure zal er bij winnen als ze in een tekst wordt vastgelegd.

De rechtbank moet geen rekenschap geven nopens de redenen die haar eventueel ertoe aanzetten om het verzoek van de beklaagde af te wijzen. Haar beslissing is niet voor hoger beroep vatbaar.

Het spreekt vanzelf dat de hierbovenstaande regelen

cas d'opposition à un jugement par défaut; la comparution exigée de l'opposant est la même que celle qui est exigée d'un autre prévenu.

Les modifications proposées seront applicables aussi bien à la procédure devant la Cour d'Appel qu'à la procédure devant le tribunal correctionnel (voir art. 211 du code d'instruction criminelle), en chambre du conseil et à la chambre des mises en accusation. En outre, nous proposons que le prévenu puisse toujours comparaître par mandataire en chambre du conseil et à la chambre des mises en accusation qui ne jugent pas le fond de l'affaire.

ook gelden in geval van verzet tegen een bij verstek gewezen vonnis; de verschijning die van hem die verzet doet, wordt geëist is dezelfde als die, welke vanwege een andere beklaagde wordt geëist.

De voorgestelde wijzigingen zullen zowel op de rechtspleging voor het Hof van beroep van toepassing zijn als op de rechtspleging voor de correctionele rechtbank (zie art. 211 van het Wetboek van Strafvordering), in raadkamer en in kamer van inbeschuldigingstelling. Daarenboven stellen wij voor dat de beklaagde altijd door gemachtigde mag verschijnen in raadkamer en in kamer van inbeschuldigingstelling, die niet in beoordeling van de zaken zelf treden.

E. CHARPENTIER.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

L'article 152 du code d'instruction criminelle est remplacé par le texte suivant :

Le tribunal pourra néanmoins ordonner la comparution du prévenu en personne.

Art. 2.

L'article 185 du code d'instruction criminelle est remplacé par le texte suivant :

§ 1. — « Dans tous les cas où les parties peuvent se faire représenter devant le tribunal, cette représentation a lieu soit par avoué, soit par un avocat.

§ 2. — La partie civile et la partie civilement responsable sont toujours admises à se faire représenter.

§ 3. — Le prévenu peut se faire représenter dans les affaires relatives à des délits qui n'entraînent pas la peine d'emprisonnement, dans les affaires qui, étant de la compétence du tribunal de police, n'ont été portées devant le tribunal correctionnel que par l'effet de la connexité, enfin s'il s'agit seulement de statuer sur une exception ou un incident ne touchant pas au fond de l'affaire, ou si les intérêts civils sont seuls en cause.

« Le tribunal pourra néanmoins ordonner la comparution du prévenu en personne ».

§ 4. — En tous autres cas, la représentation du prévenu peut être autorisée par le tribunal lorsque la cause ne peut être entendue à la date fixée, ou lorsque le prévenu justifie de l'impossibilité prolongée de comparaître en personne. La décision du tribunal n'est susceptible d'aucun recours; elle est révoquée.

Les frais de vérification de l'impossibilité prolongée de comparaître sont mis à charge du prévenu condamné. Ils sont mis à charge du prévenu, même en cas d'acquiescement, si l'impossibilité prolongée de comparaître a été invoquée faussement. En ce dernier cas, le prévenu pourra en outre être condamné à une amende de 26 à 200 francs, qui sera prononcée par le même jugement »

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

Artikel 152 van het Wetboek van Strafvordering wordt door volgende tekst vervangen :

« De rechtbank kan echter bevelen dat de beklaagde in persoon verschijnt ».

Art. 2.

Artikel 185 van het Wetboek van Strafvordering wordt vervangen door volgende tekst :

« § 1. — In alle gevallen, waarin partijen zich voor de rechtbank mogen laten vertegenwoordigen, geschiedt deze vertegenwoordiging of door een pleitbezorger of door een advocaat.

§ 2. — De burgerlijke partij en de burgerlijk aansprakelijke partij mogen zich altijd laten vertegenwoordigen.

§ 3. — De beklaagde mag zich laten vertegenwoordigen in zaken betreffende misdrijven, die geen gevangenisstraf medebrengen; in zaken, die, omdat zij tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren, enkel wegens samenhang voor de correctionele rechtbank zijn gebracht; ten slotte, indien er enkel moet beslist worden over een exceptie of een incident, dat de grond van de zaak niet raakt, of indien alleen de burgerlijke belangen erbij zijn betrokken.

De rechtbank kan echter bevelen dat de beklaagde in persoon verschijnt.

§ 4. — In alle andere gevallen mag vertegenwoordiging van de beklaagde door de rechtbank worden toegestaan, wanneer de zaak niet op de gestelde datum kan worden gehoord, of wanneer de beklaagde het bewijs levert van de langdurige onmogelijkheid in persoon te verschijnen. De beslissing van de rechtbank is niet vatbaar voor hoger beroep: zij kan worden ingetrokken.

De kosten van het naaan van de langdurige onmogelijkheid te verschijnen vallen ten laste van de veroordeelde beklaagde. Zij vallen ten laste van de beklaagde, zelfs indien deze wordt vrijgesproken, indien de langdurige onmogelijkheid te verschijnen valselyk werd aangevoerd. In dit laatste geval, kan de beklaagde bovendien worden veroordeeld tot geldboete van 26 tot 200 frank, die in hetzelfde vonnis wordt uitgesproken ».

Art. 3.

§ 1. — Le texte suivant est intercalé entre les premier et deuxième alinéas de l'article XV de la loi du 25 octobre 1919, modifiée par l'article 1er de l'arrêté royal du 24 mars 1936.

« Les paragraphes 1 et 2 de l'article 185 du code d'instruction criminelle sont applicables à la représentation des parties devant la chambre du conseil. L'inculpé, également, peut toujours s'y faire représenter.

§ 2. — L'alinéa suivant est ajouté à l'article 223 du code d'instruction criminelle, remplacé par l'article unique de la loi du 19 août 1920 :

« Les parties peuvent se faire représenter suivant les règles établies en cette matière devant la chambre du conseil. »

Art. 4.

L'article 204 du code d'instruction criminelle est remplacé par la disposition suivante :

« L'appel des parties prévenues et civilement responsables et de la partie civile peut être interjeté soit personnellement, soit par avoué ou par avocat. Il peut l'être également par fondé de pouvoir spécial, auquel cas la procuration est annexée à l'acte d'appel ».

Art. 5.

A l'article 417 du code d'instruction criminelle, alinéa deuxième, les mots : « par l'avoué de la partie condamnée », sont remplacés par les mots : « par avoué, par avocat ».

Art. 3.

§ 1. — De volgende tekst wordt ingevoegd tussen het eerste en het tweede lid van artikel 15 der wet van 25 oktober 1919, gewijzigd bij het eerste artikel der wet van 22 juli 1927 en het eerste artikel van het koninklijk besluit van 24 maart 1936 :

« De paragrafen 1 en 2 van artikel 185 van het Wetboek van Strafvordering zijn van toepassing op de vertegenwoordiging van partijen vóór de raadkamer. De beklaagde mag er zich altijd laten vertegenwoordigen.

§ 2. — Het volgende lid wordt toegevoegd aan artikel 223 van het Wetboek van Strafvordering, zoals het werd vervangen door het enig artikel van de wet van 19 augustus 1920 :

« Partijen mogen zich vóór de raadkamer laten vertegenwoordigen met inachtneming van de ter zake geldende regelen ».

Art. 4.

Artikel 204 van het Wetboek van Strafvordering wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Het hoger beroep van de beklaagde en burgerlijk aansprakelijke partijen en van de burgerlijke partij kan, hetzij in persoon, hetzij door een pleitbezorger of een advocaat, worden ingesteld. Het kan ook door een bijzonder gemachtigde worden ingesteld. In dit geval wordt de volmacht aan de akte van beroep vastgehecht ».

Art. 5.

In artikel 417, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering worden de woorden : « door de pleitbezorger van de veroordeelde partij » vervangen door de woorden : « door een pleitbezorger, door een advocaat ».

E. CHARPENTIER,
F. ROBYNS,
H. LAMBOTTE,
R. NOSSENT,
E. DEHANDSCHUTTER,
F. HERMANS.